

Наталія Білик
Інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
nnbilyk@ukr.net

Natalia Bilyk
Institute of Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv
nnbilyk@ukr.net

ТЕОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОГО ВИМІРУ РОМАНУ М. ПРОДАНОВИЧА *САД У ВЕНЕЦІЇ*

THEOLOGICAL CONTENT OF THE INTERMEDIATE DIMENSION OF M. PRODANOVIC'S NOVEL *GARDEN IN VENICE*

Із-поміж типів інтермедійності одним із найефективніших вважається інтермедіальність — явище виражального посередництва, медіаторства, одного медіа в образному полі іншого, коли йдеться про будь-які знакові системи. Прецеденти цієї поетики контрастують у творчості М. Продановича, що мотивує актуальність дослідження. У романі *Сад у Венеції* анонсується потенціал саме такого варіанта проявів інтермедіальності, зокрема сприйнятої в сенсі розбудови *художньої дійсності як теологічного досвіду*. Її висвітлення є метою статті. У результаті смисловим здобутком інтермедіальної поетики, виваженої теологічністю твору, слід визнати ствердження ідеї еталонності союзу любові й прощення і його концептами — милосердя, що в реальності вважається відкриттям християнської релігії.

Ключові слова: інтермедіальність, теологічність, смисл, М. Проданович.

Intermediality is considered to be one of the most effective types of intermediacy. It is a phenomenon of expressive mediation of one media in the figurative field of another in any sign system. The precedents of this poetics are contrasted in the work of M. Prodanović, which motivates the research presented in this paper. The novel "Garden in Venice" announces the potential of such a variant of manifestations of intermediality, in particular perceived in the sense of building an artistic reality as a theological experience. As a result, the statement of the reference idea of the union of love and forgiveness and its concept, charity, which is in reality considered to be the discovery of the Christian religion, should be recognized as a semantic achievement of intermedia poetics, balanced by the theology of the work.

Key words: intermediality, theology, meaning, M. Prodanović.

На сучасному етапі еволюціонування наукових напрямів нові концепції компаративістики розвинули релевантну тезу, пов'язану з принциповим збагаченням літературознавчого досвіду, орієнтованого на багатоманітні *взаємини* різних *медіа*, виокремлених свого часу канадським філософом, філологом і теоретиком ЗМІ М. Маклюеном, чийми ідеями закладені підвалини не лише математичного, а й філософського напрямку досліджень функціонування всіх можливих матеріальних і нематеріальних феноменів як медійних систем (Маклюен 2011). Академічними науковими дискусіями третього тисячоліття, присвяченими проблематиці літератури в колі найрізноманітніших *медіа*, зокрема позиціями сучасних літературознавців з України (О. Бандровської, Н. Мочернюк, Я. Поліщука) (Шостий 2013) і з-поза її меж (серед них, зокрема, Й. Печ (Raech 2000), Н. Луман (Луман 2005)), було окреслено дефінітивні береги, в яких *загальне, універсальне явище* будь-якої взаємодії між численними *медіа* різних сфер людської діяльності дістало назву *інтермедійності*.

За узагальненою типологією (Білик 2018), з-поміж типів інтермедійності одним із найплідніших і найефективніших слід уважати інтермедіальність — особливий прояв інтермедійності, явище конкретного виражального посередництва, медіаторства, одного *медіа* в образному полі іншого. Художні прецеденти мотивували окремий досвід аналітичних спостережень зарубіжними дослідниками (С. Дам'яновим (Дам'янов 2012), С. Божич, М. Джурич (*Међународни...* 2021)) і представниками українських наукових кіл (С. Маценкою (Маценка 2017), М. Наєнком (Наєнко 2016), Г. Клочком (Клочек 2016), В. Нарівською (Наривская 2016), М. Шаповал (Шаповал 2009) та ін.). З огляду на поліваріантність дефінітивних прочитань категорії інтермедіальності слід наголосити на пріоритеті для теоретико-методологічного підґрунтя цієї студії того аспекту, де власне інтермедіальність урахує взаємодію не лише знакових систем, притаманних різним видам мистецтва, а й усіх доступних знакових систем із реальної дійсності, які, власне, виступають медіаторами для відтворення, а не для зображення відповідних їм змістів в образній реальності. У загальному розумінні даний прецедент визначається дифузією виражальних одиниць гуманітаристики, або образних засобів різних видів мистецтва, й передбачає, на думку Т. Бовсунівської (Бовсунівська 2013: 6), *нарізне, але взаємопов'язане виявлення його своєрідних структур. І в деталізованих смислових габаритах категорії «медіа», окреслених І. Ільїним, передбачаються будь-які знакові системи, де закодоване будь-яке повідомлення. Із семіотичної точки зору кожна з них — втілена і формулою математики, і звуками музичного твору — виступає рівноправним засобом передачі інформації і в сукупному плані є тим посередником, що дозволяє відтворення літературної образності у вигляді продукту певної інтелектуальної діяльності або твору певного виду мистецтва, організованого за власним зводом правил і кодом, який перетворює ці правила на специфічну мову кожного виду діяльності (Ильин 1998: 8).*

Власне, сучасна історія сербського літературного процесу окремо підкреслює переконливе ствердження «нових жанрових змістів вираженого комбінованого характеру» (Дам'янов 2012). Й у зв'язку з вищезгаданим наголошеним представниками сучасних гуманітарних наук неспинним інтересом, зосередженим на проблематиці взаємодії медіа, особливу увагу привертає досвід різних її форматів, явлених, зокрема, поетикою сербського роману кінця ХХ — початку ХХІ ст.

Прояви досвіду, відповідного інтермедіальності, видаються контрастними у творчості М. Продановича — художника, мистецтвознавця, письменника, лауреата міжнародних нагород у галузі літератури, однієї з найсвоєрідніших фігур у сучасному сербському мистецтві слова, що перебуває в епіцентрі наукових зацікавлень сучасних літературознавців, зокрема Д. Айдачича (Айдачич 2017), А. Татаренко (Татаренко 2010), В. Ціділко (Cidilko 2000). На думку Л. Меренік, М. Проданович створив чималій за кількістю і значенням, багатогранний творчий доробок, у якому «від ранніх робіт він розвиває власне, особливе за концептом і методом бачення синтезу мистецтва, ерудиції, творчої і людської відповідальності перед світом, у якому ми живемо» (Меренік 2008: 119), що своєю чергою видається безперечно актуальним для різнопланових досліджень.

В інтермедіально маркованій емпіриці образного світу прози М. Продановича окремо вияскравлюється формосмисловий прецедент поетики роману *Сад у Венеції*. Його окремі присутні пласти, глибинні, почасти метафізичні за змістом, очевидно розбудовані на своєрідній здатності феномена інтермедіальності охоплювати широкий спектр дискурсивних практик, виражальні або понятійні одиниці яких виявляються ефективними саме в поетикальному транслюванні притаманного їм змісту і, таким чином, у втіленні відповідною образністю літературного твору самостійних у його межах, завершених смислових планів. Досвід спостережень Т. Бонч-Осмоловської над романами Ж. Перека (Бонч-Осмоловская) дозволяє долучити до діапазону таких дискурсивних практик, адекватних для інтермедіального формату функціонування, насамперед виразні понятійні одиниці науково-гуманітарного, і зокрема теологічного, дискурсу й екстраполювати цей категоріальний комплекс на художній простір роману *Сад у Венеції*. У ньому з накресленої перспективи вияскравлюються прогностичні ознаки поетикального потенціалу саме такого варіанта проявів інтермедіальності, зокрема сприйнятої в сенсі розбудови *художньої дійсності як теологічного досвіду*. Образним здобутком наразі виявляється (аналогічна *театральності* літератури (Наєнко 2016: 14)) своєрідна *теологічність* у зображеній реальності, коли за відсутності безпосереднього оприсутнення власне основоположних теологічних явищ фігурують окремі компонентні (почасти визначальні) риси або фрагментарні ситуації цього дискурсу. Висвітлення зазначеного анонсованого оригінального творчого досвіду теологічного наповнення інтермедіально виважених вимірів роману, його формально-образного оприявлення і смислової ефективності є метою цієї студії.

Визначальну ефективність у накресленні істотного смислотворчого вектора *теологічності* роману М. Продановича слід розпізнати у ситуативному досвіді такого відповідного інтермедіальності *поєднання літературної та релігієзнавчої дискурсивних практик*, де окремі ключові образні рішення в художньому просторі роману оформлені аналогічно із загальними характеротворчими рисами низки популярних понятійних одиниць теологічної сфери для транслювання притаманного їм сенсу через значеннєвий потенціал образів до загального змістового плану твору.

Власне, ообразним анонсом передбаченої інтермедіальної наснаженості наразі видається визначення оперативного *об'єкта пізнавальної діяльності* головного героя-культуролога на ім'я Бакі. За волею автора роману, цим доцентровим феноменом виявляється знакова реліквія християнської релігії, «архетип усіх Христових зображень» (Проданович 2009: 59) — Святий Плат. Інтермедіальна перспектива дозволяє не лише актуалізувати у творі канонічний зміст денотативного відповідника, а й позиціонувати реліквію у статусі основоположного і принципового смислового чинника як інтермедіального поля, так і твору загалом.

Відповідно до зрушеної відтвореним артефактом аксіологічної поліваріантності, окресленої протагоністом у контексті мистецьких подій двадцятого сторіччя визнанням виходу його осмислення поза межі традиційних мистецьких методів (Проданович 2009: 60), образ Святого Плата виступає інтегральним компонентом, який доцентровує в художній дійсності інтелектуально-пізнавальні рішення, реалізовані в романі інтегруванням до образності аналогів техніки типових прийомів наукового дискурсу — теологічної сфери наукової діяльності. Саме вони наразі набувають функціональності на семантичному рівні увиразненого інтермедіального поля роману виокремленням потужних смислових джерел у змістовності твору.

До сфери міжмедійної продуктивності, реалізованої виразністю понятійних одиниць теології, слід залучити образ професорки Савич-Шефер — однієї з наукових консультанток протагоніста, його «незамінного проводиря» у лабіринтах іконографії. Художнє репрезентування героїні вирізняється подібним до проявів наукової зятятості та цілеспрямованості перебільшенням в її звичках: іноді вона телефонувала «і після опівночі» тільки заради того, аби сказати, що «в якійсь невідомій публікації вона знайшла новий слід або репродукцію з якоїсь церкви на Кавказі чи з “каппадокійської печери”» (Проданович 2009: 60). Видається ефективним семантичне акцентування відчайдушної наполегливості професорки, що спрямовує конотативне забарвлення фрагмента в русло уявлень про відверту наукову наполегливість із неодмінною для неї плідністю й результативністю.

Відтак образ дослідницького *пізнання* християнської реліквії декларується у художній дійсності роману також в окремому — *іконографічному* аспекті *релігієзнавства*.

Воднораз поетика втілення досягнень Бакі у висвітленні обраної ним теми для наукових роздумів, де його робота ототожнюється з «архіпелагом

тез і висновків» (Проданович 2009: 61), інтермедіально наближається до помітної, зокрема, в теологічному форматі техніки наукового резюмування, що скеровує до спорідненої семантики, яка робить рельєфнішою думку про *підсумовану* і *доведену* природність і *правомірність* припущень, інспірованих власним життєвим досвідом Бакі, передусім щодо значення «сфери присутності відсутнього» (Проданович 2009: 59), феномена явленості через артефакти Творця з-поміж людей, де його буквальна відсутність неодноразово викликала спробу доказів.

Щоправда, інтермедіально наснажений зміст образності таких припущень у романі не сягає теологічних глибин, а відкриває сенс дотичності до релігієзнавчого дискурсу як до орієнтира, еталона і джерела світоглядних концептів на дефінітивному рівні образної інстанції *пізнання*, втіленого в художньому світі *Саду у Венеції*.

Між тим поетикою, подібною до техніки наукової конверсії, в образному полі героя, що розпочинав пошуки у сфері мистецтвознавства пізнанням реліквії як цінності культури й, подолавши дисциплінарну межу, продовжив її дослідження як феномена релігії, на теренах іконографії та релігієзнавства, утворюється важливий концептуальний зсув смислових площин. У ньому *аспект мистецтвознавчого поцінування феномена в процесі пізнання нездоланно трансформується в його осмислення з точки зору загальнотеологічної*, що в даному випадку вимагає смислового зрощення цих аспектів. Смисловий результат варто підсумувати міркуванням Бакі з визнанням того, що «глибока необхідність зустрічі зі справжнім обличчям Бога не зменшилась навіть у часи високих технологій» (Проданович 2009: 60). Увиразнене інтермедіальне сходження здатне вияскравити сенс неперобуваності й феномена, досліджуваного в художній реальності твору, і пов'язаної з ним вирішуваної героєм проблеми осягнення величі, виявлення окремого значення відбитка обличчя Божого Сина, який, за переконанням персонажа, «змінив засновану на страху і жорстокості стару угоду Бога з людьми» (Проданович 2009: 60).

Слід окремо відзначити, що поетикою, тотожною оформленню характерних процесів і постулатів релігієзнавчого дискурсу, вимальовується аналогія даного зсуву, масштабована у локальному образному втіленні особистісного світогляду героя, що узгоджується з принциповим розгалуженням і почасти переспрямуванням логічних векторів загальної смислотворчої лінії роману. Зокрема, Бакі, який починає досліджувати обраний предмет в мистецтвознавчому руслі, безумовно, апріорі з позиції про рукотворність мистецтва, згодом, у процесі переживання різних світоглядних та емоційних випробувань, усвідомлює стверджений і поширюваний у релігієзнавстві вершинний сенс *нерукотворності* аналізованих та осмислюваних ним артефактів і приймає для себе цю доктрину (Проданович 2009: 61), характерну для вірянина, що він, власне, й засвідчує в синопсисі до магістерського дослідження тезою про те, що, за першоджерелами, Свя-

тий Плат став причиною переходу іновірця до християнства (Проданович 2009: 59). Слід зауважити, що смисловий потенціал інтермедіально організованої поетики наразі кореспондує із семантично спорідненою образною інстанцією, актуалізованою в романі з позиції міжтекстової поетики, зосередженої на образі протагоністового товариша, звичайного юнака, який за переконанням відмовився від світського життя й обрав для себе чернечий шлях, ставши отцем Йоасафом. У смисловому суголоссі увиразнених фрагментів помітно резонує мотив навернення у віру, в якому наразі тенденційність вчинку посилюється акцентуванням свідомого обрання героєм такого шляху з *пзнанням його мотивації*.

Для взаємодії із системою виокремленої поетики видається релевантним інтермедіально задане художнє аранжування наукових прийомів добору корпусу історико-культурних обставин, озвучене наразі в образності відображеної в тексті власної історії реліквії. Наразі згадується і «перемога Едесси над персами 544 року» (Проданович 2009: 59), і візантійський полководець середини X сторіччя Йован Куркуос, що обрав ціною свого відступу Святий Плат, і колекція первинних і вторинних реліквій на маяку Великої палати Візантійського царства, і царградський латинський імператор Болдуен, і поява 1898 року перших дагеротипних зображень Святого Плату, і пожежа готичної будівлі Святої капели 1972 року, внаслідок якої постраждала частина християнських реліквій (Проданович 2009: 59–60). Результатом даного поетикального рішення слід визнати залучення до смислотворення роману (закодованого такою технікою) сенсу *наукового контексту* й пов'язаного з ним так званого ефекту загальної *теологічної фактажності, інформативної насиченості* у полі образності, пов'язаної з відтворенням тієї ідейної лінії твору, для якої умовою і способом влучної художньої реалізації були визначені змістовність і виражальність знакової системи наукової дискурсивної практики, явленої за посередництва літературної образної медійності в художньому просторі роману.

Крім того, в лінії понятійно-світоглядної ієрархії, узагальнено відображеній образною перспективою, позначеною корелятами з-поміж змістовних одиниць та атрибутів теологічного дискурсу, простежується важливий смисловий залом. У плані художньої дійсності його відтворює розширення інтересів героя, який «ковзнув» з метафізики на феномен банального — на політику, а точніше, «на сферу використання реліквій» (Проданович 2009: 60), і в науці Бакі більше за іконографію починають приваблювати вірування людей у можливості артефактів, у їхню здатність своєю *святістю* зцілювати, оберігати міста і творити «інші дива» (Проданович 2009: 59–60). Він емоційно апелює до них як до прихистку від «адміністративних перешкод, спричинених санкціями, що перетворили... країну на лепрозорій» (Проданович 2009: 61), до джерела очікування неймовірного, «особливого знаку, який приніс би зміни або, принаймні, полегшення в часи лихоліття» (Проданович 2009: 60). Образними відповідниками ін-

термедіальності помітно вияскравлюється особливий зміст актуальності відображеного сакрального явища, за яким з'являється мотивація до *пізнання* не лише *характерології* самої реліквії, а й її цілком *прикладного*, ужиткового потенціалу. В образному матеріалі, у замальовках героєвих міркувань і перипетій слід розпізнати в актуалізованому теологічному пізнанні смислове увиразнення, з одного боку, сенсу його *всебічності*, а з іншого (в постульованій різноманітності підходів) — тієї його глибини, яка спрямувала Бакі до досягнення законів і закономірностей буття загалом.

Важливо, що у фокусі подібного до наукових пошуків — інтермедіального зображення напрямів осмислення сакрального об'єкта адресно опиняється одна з його особливих властивостей і характерних атрибутивних рис — святість. Притаманна категоріальному апарату християнської етики і, відповідно, теологічного дискурсу, саме в ньому (за спостереженнями В. Єротича) вона набуває особливого постулювання в сенсі неодмінної складової невичерпної, безкінечної *екзистенції*, що, крім іншого, веде особистість до безсмертя душі — одного з найдавніших предметів вірувань людського роду. І у визнанні перебігу екзистенційних етапів, які вважаються винятковою умовою *прогресу*, пізнання святості включається до нього, вважається здебільшого присутнім саме в прогресі, який сягає безкінечності (Єротич 2010: 9). Даний зміст теологічних вимірів категорії святості, закодований компонентами понятійної системи релігієзнавства, цілком очевидно прочитується в образному полі сакрального феномена, відтвореного, таким чином, у художній реальності у статусі об'єкта пізнання.

Із перспективи увиразненого змісту інтермедіально виявлене дефінітивне декларування святості у зв'язку з гносеологізацією атрибутів релігії і віри через ключову концептему — пізнання — веде до доповнення в художньому просторі твору змісту *екзистенції*, в якому виокремлюється ознака її нескінченності, що додатково кооптує до смислотворчого ланцюга роману ланку *безперервності*, а також *усвідомлення вершин, апогею пізнання законів буття*, що набуває статусу одного з вирішальних чинників роману *Сад у Венеції*.

Зрештою, у траєкторії смислоруху корелювання поетики *Саду у Венеції* з виразними понятійними одиницями теологічного дискурсу вимальовується своєрідна смислова інтерференція — перерозподіл увиразненого балансу в значеннєвому наповненні категорії *долучення до релігійної сфери*. У результаті в теологічності роману формується усвідомлення, що не лише сама ця сфера виявляється *метою* або *об'єктом чи матеріалом пізнання*, але й, власне, процес пізнання релігійно-сакрального може стати *інструментом та етапом* в екзистенційному досягненні буття і його законів. І власне, з цієї образної позиції, зрештою, формально втілені в художній реальності роману образи відбитків та артефактів як предмета наукового дослідження виявляються тим контрапунктом, де сходяться силові лінії цієї інтерференції, еквівалентні тому, що мистецтво зічленовується зі сфе-

рою релігії, символи постулатів релігійної етики потрапляють до системи естетичних координат на умовах діалектичної транспозиції етичного та естетичного вимірів, де завдяки реалізованому інтермедіальністю смислового потенціалу знаків теологічного наукового дискурсу в романі М. Продановича декларується *примат етичного начала*.

Таким чином, досвід явленого в романі М. Продановича *Сад у Венеції* інтермедіального формату науково-гуманітарного дискурсу із програмною аналогізацією художніх виражальних засобів до виразних понятійних одиниць теології засвідчує її помітну плідність. Наразі поетикальні аналоги виражальності та змісту елементів актуальної дискурсивної практики завдяки інтермедіально явленій системі теологічних орієнтирів реалізують окрему тематично-змістову лінію роману.

Релігія та мистецтво, явлені в сенсі ситуативно актуальних орієнтирів екзистенційного пошуку, в інтермедіальній теологічності набули постулювання та змістове окреслення і, крім того, в цьому вимірі роману зазнали кардинального *зіставлення* з подальшим увиразненням їхнього (відомого з когнітивістики) взаємного корелювання й *балансу у взаємовідношенні*. У ньому художні здобутки міжмедійності додатково позиціонують релігійний дискурс, зокрема його етичну складову, в особливому статусі. Наразі в образності стає примітним притаманний цьому дискурсу потенціал своєрідного чинника модусів людського існування, зокрема турботи, рішучості, совісті, відтворених сюжетними долями героїв, що вочевидь спрямовує результат інтермедіальності до максимального художнього ідентифікування етапів концептуалізованої в романі екзистенції, в якій кожен її учасник щоразу має пропонувати власний варіант вибору, і саме в інтермедіальній поетиці увиразнюється сенс ролі теологічного пізнання, яке може скоригувати цей вибір в екзистенційних переживаннях, наблизивши до оптимального.

У розбудованій смисловій перспективі, крім художнього *адаптування* змістового потенціалу теологічного дискурсу, інтермедіальна художня актуалізація транслює притаманні його змісту риси *прагнення до постійного подальшого осягнення сакрального феномена*, посилює ідеологему навернення у віру, що в комплексі вичерпно доповнює аксіоматичні для нього значення *постулювання* релігійних канонів і *апелювання* до них. Додатковим у даному випадку видається увиразнення модусу прагнення фахового, предметного пізнання сутності та історії сакрального, а також статусу і самого сакрального, і його *пізнання як інструментів* у вимірі *цілісної лінії нескінченної людської екзистенції*.

А отже, у смисловій результативності теологічного змістового наповнення інтермедіального виміру роману М. Продановича *Сад у Венеції* ви-яскравлюється актуальний для розбудови семантичних кодів реконструкції твору, декларований митцем так званий *спільний смисловий знаменник* (Проданович 2009: 63). Ним із перспективи увиразненої теологічності твору слід визнати тотожне проголошеному в художній дійсності висновку

наукової роботи героя ствердження еталонності «союзу любові й прощення» (Проданович 2009: 60) і його основної концептеми — милосердя, що в реальності вважається «найважливішим “відкриттям” християнської релігії» (Jerotiћ 2010: 101). Теологічність роману сприяє постулюванню саме цієї ідеї із її окремим декларуванням і посиленням з-поміж домінантних орієнтирів смислотворення «Саду у Венеції» М. Продановича і відтак поетологічного досвіду інтермедійності у сербському романі на межі тисячоліть.

ЛІТЕРАТУРА

- Ајдачић Дејан. „Мадоне италијанске ренесансе у делима Милоша Црњанског и Милете Продановића“. Ајдачић Дејан. *Србистички мозаик: Књижевности*. Београд: Алма, 2017.
- Білик Наталія. *Стратегії компаративістики в сербському романі порубіжжя ХХ–ХХІ сторіч*. Київ: Освіта України, 2018.
- Бовсунівська Тетяна. «Синкретизм мистецтв і становлення теорії екфразису». Бовсунівська Тетяна. *Екфразис: вербальні образи мистецтва*: монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2013.
- Бонч-Осмоловская Татьяна. «Порядок, Хаосмос, Пустота (математические формы и естественно-научные парадигмы в “романах” Жоржа Перека *Жизнь способ употребления*)». *Новое литературное обозрение* 106. <<http://www.nlobooks.ru/rus/magazines/nlo/196/2072/2092/>>.
- Дамјанов Сава. *Шта то беше српска јосїмодерна?* Београд: Службени гласник, 2012.
- Ильин Иван. *Некоторые концепции искусства постмодернизма в современных зарубежных исследованиях*. Москва: Интрада, 1998.
- Јеротић Владета. *Прейознајши Христїа*. Београд: Ars Libri: Задужбина Владете Јеротића: Беокњига, 2010.
- Клочек Григорій. «Інтермедіальні стосунки художньої літератури та кіно: із теоретичних спостережень». *Філологічні семінари. Інтермедіальність: теорія і практика*. Зб. наук. праць. Вип. 19, 2016.
- Маклюен Маршал. *Понимание медиа*. Москва: Кучково поле, 2011.
- Маценка Світлана. «Інтермедіальні зв'язки романного слова з музикою». Маценка С. *Метамистецтво: словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики*. Львів: Априорі, 2017.
- Меренік Лідія. «Мілета Проданович — самосвідомість постмодерного митця у добу кризи». *Україна: історія, культура, мистецтво. Українсько-сербський збірник* 1/3 (2008).
- Луман Ніколас. *Медиа коммуникации*. Москва: Логос, 2005.
- Међународни научни састанак слависта у Вукове дане* (51; 2021; Београд). *Тезе и резимеи*. Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 2021.
- Насенко Михайло. «Інтермедіальність як методологія». *Філологічні семінари. Інтермедіальність: теорія і практика*. Зб. наук. праць. Вип. 19, 2016.
- Наривская Валентина. «“Культурный трансфер”: возможности и смыслы термина (по материалам зарубежных исследований с попыткой украинских дополнений и комментариев)». *Філологічні семінари. Інтермедіальність: теорія і практика*. Зб. наук. праць. Вип. 19, 2016.
- Проданович Мілета. «Сад у Венеції». *Всесвіт* 5–6. (2009).
- Татаренко Алла. *Поетика форми в прозі постмодернізму (досвід сербської літератури)*. Львів: ПАІС, 2010.
- Шаповал Мар'яна. *Інтертекст у світлі рамки: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми*. К.: Автограф, 2009.

- Cidilko Vesna. *Zur serbischen Proza nach 1980. Slavische Literaturen im Dialog*. Wiesbaden: Harrassovitz Verlag, 2000, S. 65–75.
- Paech Joachim. «Artwork-Text-Medium. Steps en route to Intermediality». *ESF Changing Media in Changing Europe (Paris, 26–28 May 2000)*. Official website of University of Konstanz. <<http://www.uni-konstanz.de/FuF/Philo/LitWiss/MedienWiss/Texte/interm/html>>.

REFERENCES

- Ajdačić Dejan. „Madone italijanske renesanse u delima Miloša Crnjanskog i Milete Prodano-vića“. Ajdačić Dejan. *Srbistički mozaik: Književnost*. Beograd: Alma, 2017.
- Bilyk Nataliya. *Stratehiyi komparatyvistyky v serbs'komu romani porubizhzhya XX–XXI storich*. Kyiv: Osvita Ukrainy, 2018.
- Bovsuniv's'ka Tetyana. «Synkretizm mystetstv i stanovlennya teoriiy ekfrazysu». Bovsuniv's'ka Tetyana. *Ekfrazys: verbal'ni obrazy mystetstva: monohrafiya*. Kyiv: VPTS «Kyyiv's'kyy universytet», 2013.
- Bonch-Osmolovskaya Tat'yana. «Poryadok, KHaosmos, Pustota (matematycheskye formy y es-testvenno-nauchnye paradyhmy v «romanakh» Zhorzha Pereka «Zhyzn' sposob upotreble-nyya»)». *Novoe lyteraturnoe obozrenye*. 106. <<http://www.nlobooks.ru/rus/magazines/nlo/196/2072/2092/>>.
- Cidilko Vesna. *Zur serbischen Proza nach 1980. Slavische Literaturen im Dialog*. Wiesbaden: Harrassovitz Verlag, 2000, S. 65–75.
- Damjanov Sava. *Šta to beše srpska postmoderna?* Beograd: Službeni glasnik, 2012.
- Yl'yn Yvan. *Nekotorye kontseptsyy yskusstva postmodernyzma v sovremennykh zarubezhnykh yssledovaniyakh*. Moskva: Yntrada, 1998.
- Jerotić Vladeta. *Prepoznati Hrista*. Beograd: Ars Libri: Zadužbina Vladete Jerotića: Beoknjiga, 2010.
- Kloček Hryhoriy. «Intermedial'ni stosunky khudozhn'oyi literatury ta kino: iz teoretychnykh sposterezen'». *Filolohichni seminary. Intermedial'nist': teoriya i praktyka: Zb. nauk. prats'*. Vyp. 19. (2016).
- Luman Nykolas. *Medya kommunykatsyy*. Moskva: Logos, 2005.
- Makluen Marshal. *Ponimanie media*. Moskva: Kuchkovo pole, 2011.
- Matsenka Svitlana. «Intermedial'ni zv'yazky romannoho slova z muzykoyu». Matsenka S. *Meta-mystetstvo: slovnyk dosvidu terminotvorennya na mezhi literatury y muzyky*. L'viv: Apri-ori, 2017.
- Međunarodni naučni sastanak slavista u Vukove dane* (51; 2021; Beograd). Teze i rezimei. Beograd: Filološki fakultet, Međunarodni slavistički centar, 2021.
- Merenik Lidiya. «Mileta Prodanovych — samosvidomist' postmodernoho myttsya u dobu kry-zy». *Ukras: istoriya, kul'tura, mystetstvo. Ukrayins'ko-serbs'kyy zbirnyk*. 1/3 (2008).
- Naryvskaya Valentyna. «"Kul'turnyy transfer": vozmozhnosty y smysly termyna (po materyalam zarubezhnykh yssledovanyy s popytkoy ukraynskykh dopolnenyy y kommentaryev)». *Filolohichni seminary. Intermedial'nist': teoriya i praktyka: Zb. nauk. prats'*. Vyp. 19. (2016).
- Nayenko Mykhaylo. «Intermedial'nist' yak metodolohiya». *Filolohichni seminary. Intermedial'nist': teoriya i praktyka: Zb. nauk. prats'*. Vyp. 19. (2016).
- Paech Joachim. «Artwork-Text-Medium. Steps en route to Intermediality». *ESF Changing Media in Changing Europe (Paris, 26–28 May 2000)*. Official website of University of Konstanz. <<http://www.uni-konstanz.de/FuF/Philo/LitWiss/MedienWiss/Texte/interm/html>>.
- Prodanovych Mileta. «Sad u Venetsiyi». *Vsesvit*. № 5–6. (2009).
- Shapoval Mar'yana. *Intertekst u svitli rampy: mizhtekstovi ta mizhsub'yektni relyatsiyi ukrayn-s'koyi dramy*. K.: Avtohrاف, 2009.
- Tatarenko Alla. *Poetyka formy v prozi postmodernizmu (dosvid serbs'koyi literatury)*. L'viv: PAIS, 2010.

Наталија Билик

ТЕОЛОШКА КОМПОНЕНТА ИНТЕРМЕДИЈАЛНОСТИ
РОМАНА М. ПРОДАНОВИЋА *ВРТ У ВЕНЕЦИЈИ*

Резиме

Међу врстама интермедијалности једна од најефектнијих је интермедијалност као феномен експресивног посредништва између двају медија, при чему се један од њих огледа на фигуративном плану другог, када је реч о неком систему знакова. Кључни елементи ових поетика укрштени су у делу М. Продановића, чиме је мотивисана и релевантност истраживања. Роман *Врт у Венецији* најављује потенцијал манифестација интермедијалности који се делом задржава у смислу грађења уметничке реалности као теолошког искуства. Расветљавање овог проблема и јесте циљ нашег рада. Као резултат достигнућа интермедијалне поетике, подупрте теолошком основом дела, открива се као највиши ниво јединство љубави и праштања, тј. милосрђе, као главни поставка хришћанске религије.

Кључне речи: интермедијалност, теологија, значење, М. Продановић.